

WEC-Estonia
Liivalaia 9
Tallinn
T +372 715 2221
F +372 715 2200
E info@wec-estonia.ee
www.wec-estonia.ee

Alar Karis
Riigikontrolör
Riigikontroll

Narva mnt 11a
151013 Tallinn
Eesti

20.11.2013

Lugupeetud hr Alar Karis

Maailma Energeetikanõukogu Eesti rahvuskomitee, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit, Eesti Geoloogia Selts, Eesti Mäeselts ja Eesti Elektritööstuse Liit peavad vajalikuks esitada Teile ühised kommentaarid käesoleva aasta novembris Riigikontrolli poolt Riigikogule esitatud aruande "Ülevaade riigi vara kasutamisest ja säilimisest 2012. – 2013. aastal. Riigikontrolöri kokkuvõtte Eesti riigi arengu ja majanduse probleemidest" peatüki „Põlevkivi – võimalus teenida täiendavat eelarvetulu“ (punktid 187-211) sisu kohta ning teha ettepanek tekkinud probleemi lahendamiseks.

Meie hinnangul on Riigikontroll aruande punktides 192, 194, 195, 198, 204 toodud väidetega esitanud Riigikogule valeinformatsiooni põlevkivitööstuse keskkonnamõju tõestatud suuruse kohta. Esitatud valeinformatsiooni alusel võivad rahvaesindajad langetada Eesti riigile majanduslikult ja sotsiaalselt kahjulikke otsuseid. Meie väite tõestamiseks oleme käesolevale kirjale lisanud täpsustavad kommentaarid.

Palume Riigikontrollil võimalikult kiiresti täpsustada oma analüüsi põlevkivitööstuse keskkonnamõju ning makstavate keskkonnatasude suuruse kohta ja esitada lähiajal avalikkusele põlevkivitööstuse olukorrale ja potentsiaalile pühendatud spetsiaalraport, milles oleks võimalik kõrvaldada praeguseks kahetsusväärset ringlusse läinud valeinformatsioon, tänase põlevkivitööstuse negatiivse keskkonnamõju ning makstavate keskkonnatasude suuruste kohta. Vajadusel oleme valmis kohtuma ja oma seisukohti täiendavalt tutvustama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mihkel Härm
Peasekretär
Maailma Energeetikanõukogu
Eesti rahvuskomitee

Lisa 1: Täpsustav kommentaar

Riigikontrolli aruande p. 194 on sõnastuses: Keskkonnatasude mõjuanalüüsid (Viide SEI ja TÜ RAKE 2013. a. raportile) on jõutud järeldusele, et põlevkivisektori keskkonnatasud ei kata ära kõiki tekitatud keskkonnakahjusid ega suuna ettevõtjaid kasutama loodusressurse säästlikumalt. Samade järeldusteni on jõudnud ka Riigikontroll oma keskkonnatasusid käsitlenud auditites.

Aruande p. 195 on sõnastuses: Kuna keskkonnatasud ei kata keskkonnale tekitatud kahjusid, tekitab iga kaevandatud tonn põlevkivi riigile ja ühiskonnale laiemalt lisakulu. Tekitatud keskkonnakahjude kõrvaldamiseks peab riik tulevikus tegema suuremaid väljaminekuid, kui ta saab ettevõtjatelt keskkonnatasudena.

Aruandes on kindlas kõneviisis esitatud järeldus, et põlevkivitööstuse makstavad keskkonnatasud ei kata tekitatud keskkonnakahjusid. Meile teadaolevalt ei vasta see tõele. Riigikontrolli järeldus viitab otseselt Säästva Eesti Instituudi ja Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskus RAKE poolt 2013. a. koostatud keskkonnatasude mõjuanalüüsile, kus aga ei ole seda teemat käsitletud. Sellist järeldust ei ole ka viidatud mõjuanalüüsi kokkuvõttes ning selle teema kohta ei ole viidatud mõjuanalüüsis esitatud ühtegi ettepanekut. Sisuliselt põhineb aruandes esitatud järeldus vaid Riigikontrolli töötajate hinnangul.

Erinevates põlevkivitööstuse keskkonnamõju analüüsid on toodud esile põlevkivisektoriga seonduvad ulatuslikud keskkonnamõjud. Ilmselt ei ole ühtegi osapoolt, kes sooviks väita, et põlevkivi kaevandamine ja kasutamine ei ole olulise keskkonnamõjuga. Küll aga ei ole senini üheski usaldusväärse analüüsis hinnatud Eestis põlevkivitööstuse keskkonnamõju rahalist väärtust. **Kahjuks ei ole Eesti riik sellise ülesandepüstitusega uuringut kunagi tellinud.**

Säästva Eesti Instituut on 2006. a. esitanud oma nägemuse põlevkivist **ainult** elektri tootmise väliskulude kohta Eestis ning jõudnud selle käigus järeldusele, et usutavaks väliskulude alammääraks saab lugeda 2006. aasta keskkonnatasudega sätestatud kulud, kuid ilma originaaluuringuteta ei ole võimalik tuvastada põlevkivist elektri tootmise tegelikku väliskulu (Eesti elektrimajanduse väliskulude arvutamise meetodika, lk 62). **Puuduvaid originaaluuringuid ei ole aga tänaseni tehtud.**

Eesti riigi praktika näitab, et senised riigi tehtud kulutused tänase põlevkivitööstuse keskkonnamõju vähendamiseks on vaid 7-8% põlevkivitööstuse poolt makstud keskkonnatasude kogusummast. Seega on Eesti riik oma tegudega lugenud põlevkivitööstuse keskkonnamõju oluliselt väiksemaks kogutud keskkonnatasudest. Seda fakti kinnitab ka Riigikontroll.

Meile teadaolevad asjaolud viitavad üheselt, et põlevkivitööstus on riigile väärtust loov majandussektor, mille tulud aitavad kaasa riigi jätkusuutliku arengu tagamisele ning põlevkivitööstuse investeeringute ning makstavate keskkonnatasude abil on võimalik usutavalt kompenseerida tööstuse tekitatud keskkonnamõju.